

Nr 16.

Ankom till Riksdagens kansli den 17 maj 1911 kl. 8 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 16 i anledning af en inom Andra kammaren väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upprättande af stormvarningssignaler vid Sveriges ostkust.

I en inom Andra kammaren af herr *Byström* väckt motion nr 124 *Motionen.* hemställes, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda frågan om upprättandet af stormvarningsstationer vid Sveriges ostkust, till tjänst för sjöfartens främjare och fiskerinäringens idkare, och till Riksdagen inkomma med de förslag, som af utredningen kunna betingas.

Andra kammarens andra tillfälliga utskott, till hvilket motionen hänvisats, har, sedan det beträffande motiven för den gjorda hemställan hänvisat till motionen, yttrat följande:

»Frågan om stormvarningar är ej ny. Tanken på dem framträder redan 1871, då vetenskapsakademien föreslog inrättande af en meteorologisk centralanstalt. I dennas första instruktion ingick också föreskrift att bekantgöra storms annalkande. Då detta, som var en af anstaltens hufvuduppgifter, emellertid ej efterleddes, hafva under årens lopp flere föreningar, såsom Göteborgs handels- och sjöfartsnämnd, Göteborgs fiskeriförening, Nautiska föreningen, Handels- och sjöfartskommittén, Sveriges allmänna sjöfartsförening och Nordisk fiskerikonferens, framhållit det synnerligen stora behovet af stormvarningar. Till följd häraf inrättades 1905 på hösten 28 stormvarningsstationer utefter västkusten. Sedermera

*Andra kam-
marens
utskotts ytt-
rande.*

Bihang till Riksd. prot. 1911. 9 Saml. 2 Afd. 1 Band. 2 Ser. 15 Häft. (Nr 16). 1

har antalet ökat och stormvarningsområdet utsträckt, så att under innevarande år finnas 46 stationer, hvaraf den östligaste nu är Utlängan i Blekinge län.

Om de sålunda införda stormvarningarnas gagn och tillförlitlighet råder icke mera än en mening, eller att de varit till utomordentlig betydelse för sjöfarten och för den i fiskerinäringen arbetande kustbefolkningen. Insikten härom har gjort, att Västernorrlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott redan 1907 petitionerade om att vid länets kuststräcka stormvarningsstationer måtte på statens bekostnad inrättas med sådant signaleringssystem, som användes vid rikets syd- och västkust. Samma år vitsordade Ångfartygsbefälhafvaresällskapet det stora behovet af ett fullständigande kring hela landets kuster af den kedja af stormsignalsstationer, som påbörjats vid västkusten. Och nu senast hafva i slutet af sistlidne år Sveriges fartygsbefälsförening, Ångfartygsbefälhafvaresällskapet, Sjömannaföreningen i Stockholm och Sjökapstenssocieteten i Stockholm hos Kungl. Maj:t ifrågasatt inrättande af stormvarningsstationer på rikets ostkust från Utlängan och norrut.

Utskottet har med anledning häraf införskaffat yttranden i förevarande ämne från bland andra landtbruksstyrelsen och lotsstyrelsen. Ifrågasvarande tvenne yttranden närslutas som bilagor.

De nämnda ämbetsverken ställa sig i det hela synnerligen gynnsamt till själfva saken. Landtbruksstyrelsen har i fiskets intresse till och med själf ämnat vidtaga åtgärder för utsträckning af stormvarningssystemet äfven till Sveriges ostkust. Och lotsstyrelsen har så mycket mindre att erinra emot den ifrågasatta anordningen, som den anser, att härigenom otvifvelaktigt nytta skulle uppstå såväl för den allmänna *sjöfarten* som ock för *fisket*.

Flere för sjöfarten intresserade personer hafva genom särskilda sakkunnige igångsatt en undersökning angående de lämpligaste platserna för stormvarningsstationer på rikets ostkust samt med tanke på såväl den större ångbåts- och segeltrafiken som ock pråm- och timmerflottningstrafiken utvalt 28 platser. Med hänsyn till att särskildt efter norrländska kusten en afsevärd trafik med bogserade pråmar och timmerflottar äger rum, anser lotsstyrelsen önskvärdt, att ett par stationer tillkomma.

Beträffande kostnadsfrågan hafva utgifterna för innevarande år för de nu befintliga 46 stationerna på väst- och sydkusten, däraf 18 med signalmast, af landtbruksstyrelsen beräknats till kr. 5,900, eller i medeltal 128 kr. för hvarje. Då kostnaderna ställa sig något högre för stationer med signal-

mast, och då de allra flesta af de nu föreslagna borde förses med sådan, hafva de årliga kostnaderna för dessa med kontrolltelegram från 10 stationer beräknats komma att belöpa sig på kr. 4,000—4,500, under förutsättning dels att samma enkla stormvarningsystem tillämpas på ostkusten som på västkusten, dels att fiskeriintendenterna utan särskild kostnad för stormvarningsväsendet utöfva tillsyn öfver stationerna m. m. Själfva anläggningskostnaden för hvarje med signalmast försedd station, till hvilken förutsättes befintligheten af rikstelefon eller telegraf, anses sannolikt ej öfverstiga kr. 300.

Meteorologiska centralanstalten anser, att, om stormvarningarna hufvudsakligen skulle betjäna sjöfarten, en betydligt större apparat måste sättas i gång än om endast fisket skulle tillgodoses. I förra fallet skulle nämligen behövas utom den nuvarande väderlekstjänsten om förmiddagarna äfven en sådan om kvällarna året om, och i sammanhang därmed blefve bland andra kostnader äfven sådana för ett stort antal väderlekstelegram från utlandet nödvändiga. För den preliminära beräkningen af kostnaden för en dylik utvidgning af väderlekstjänsten vore i första rummet behöfligt att underhandla med de meteorologiska instituten i Köpenhamn och Hamburg, från hvilka största delen af de nya väderlekstelegrammen antagligen kan erhållas. Förfrågan i saken har gjorts hos institutet i Köpenhamn, hvarifrån ett synnerligen välvilligt svar ingått; emellertid föreslogs att ditsända ett ombud för muntlig underhandling, hvilket ansåges lättast leda till resultat. Då detsamma utan tvifvel gäller äfven om institutet i Hamburg, har man tänkt sig det vara lämpligt att en med saken väl förtrogen tjänsteman vid anstalten med första gjorde ett besök för ändamålet vid de nämnda instituten.

Framställning har nu gjorts hos Kungl. Maj:t om anslag för en sådan underhandlingsresa.

Att kunna bedöma antalet människolif och värdet af ägodelar som räddats under de 5¹/₂ år, som stormvarningar utsändts till landets västra och södra kust, vore gifvetvis af stor betydelse för den nu ifrågasatta utsträckningen af detta system till landets ostkust. Detta låter sig dock icke göra. Man får nöja sig med att en mängd af de fiskare och sjömän, för hvilka varningarne utsändts, funnit dem motsvara sitt ändamål och att de i tal och skrift uttryckt sin glädje och tacksamhet däröfver. För behofvet af stormvarningarnas vidare utsträckning tala för sig själf de många exempel på sjöolyckor vid våra kuster under förra årets

sista kvartal, som motionären påvisat. Tyvärr lära de vara långt flera, därpå lämnar dagspressen tidt och ofta talrika och sorgliga bevis.

Att stora värden »röra sig på hafvet» framgår tydligt af försäkringsinspektionens berättelse till Kongl. Maj:t, beträffande sjöförsäkringsrörelsen i Sverige år 1908—1909. Däraf inhämtas, att hela summan af avslutade försäkringar uppgick till det oerhörda beloppet af i det närmaste 1,600 millioner kronor; de därför uppburna premierna utgjorde mer än 18 millioner kronor och de utbetalade skadeersättningarna mer än 10 millioner kronor. En del af försäkringsbeloppet återförsäkrades hos andra bolag, men det finnes ingen uppgift om hvilka dessa voro. Sannolikt återförsäkrade de inländska sjöförsäkringsbolagen dels i utlandet, dels hos hvarandra, hvadan någon del af summorna torde i statistiken vara räknade 2 gånger. Men äfven om vi upptaga endast de belopp, som bolagen behöllo på egen risk, så blir det enorma summor. Skadeersättningsbeloppet ligger, såsom synes, mellan 6—10 millioner kronor och sannolikt mycket närmare 10 millioner. För år 1909 finnas ännu endast uppgifterna från de större inländska sjöförsäkringsbolagen publicerade. Men skadeersättningsbeloppet skiljer sig, som man ser, icke mycket från det, som utbetalades år 1908.

Den ytterligare kostnad, säger d:r Nils Ekholm i sin broschyr om »Stormvarningarna på Sveriges västra och södra kust 1905—1910», som svenska staten behöfver vidkännas för att väderleksutsikterna och särskildt stormvarningarna må bli så tillförlitliga och så allmänt spridda som möjligt bland Sveriges inbyggare, är i betraktande af den nytta, som vinnas, mycket obetydlig. Nästan öfverallt i utlandet, icke blott i de stora rikena, såsom Nordamerikas Förenta stater, Brittiska riket, Frankrike, Tyskland och Ryssland, utan äfven i de små rikena Danmark och Norge, offrar man mera arbete åt den telegrafiska väderlektjänsten än i Sverige. Vi nöja oss med *en* meteorologisk centralanstalt och *en* väderlektjänst om dagen. I Norge har man *två* dylika anstalter, en i Kristiania och en i Bergen. I Danmark har man vid anstalten i Köpenhamn väderlektjänst *tre* gånger dagligen för att kunna, om så anses nödigt, utsända stormvarning morgon, middag och kväll. Samma anordning ha engelsmännen i London och tyskarna i Hamburg.

Vid 1872 års riksdag, då proposition förelåg om inrättande af en meteorologisk centralanstalt, betonade en fackman på området, ledamoten af Andra kammaren professor E. Edlund, att stormvarningarnas nytta i utlandet redan blifvit af erfarenheten bevisad, och att om också endast ett

eller annat fartyg genom dessa varningar årligen räddades från undergång, så vore det begärda anslaget väl betaldt. Denna sanning torde få anses gälla ännu i dag, till följd hvaraf det ökade anslag, som kräfvades för stormvarningssystemets utsträckning till ostkusten, väl kommer att fylla sitt ändamål.

Utskottet, som anser, att frågan fortast möjligt bör få sin lösning, håller före, att det är ett statsintresse att hjälpa fiskerinäringens idkare och sjöfolket i deras hårda kamp för tillvaron. Och då det förhållandet näppeligen ens lär kunna försvaras, att fiskare och sjömän vid ostkusten icke äro jämställda med sina vederlikar på väst- och sydkusten, beträffande förmånen med stormvarningar, så får utskottet, på grund af hvad som anförts, hemställa,

att Andra kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta snarast möjligt utreda frågan om upprättandet af stormvarningsstationer vid Sveriges ostkust, till tjänst för sjöfartens främjare och fiskerinäringens idkare, och till Riksdagen inkomma med de förslag, som af utredningen kunna betingas.

Till Andra kammarens utskotts betänkande hafva fogats två skrivelser, den ena från landtbruksstyrelsen och den andra från lotsstyrelsen, af följande lydelse:

(Från Landtbruksstyrelsen.)

Till Konungen.

Uti en till Eders Kungl. Maj:t i december 1910 ställd skrift hafva Sveriges fartygsbefälsförening, Ångfartygsbefälhafvaresällskapet, Sjömannaföreningen i Stockholm och Sjökaptenssocieteten i Stockholm anförde följande.

I den underdåniga skrifvelse med begäran om anslag till inrättande af en meteorologisk centralanstalt, hvilken vetenskapsakademien i slutet af 1871 till Eders Kungl. Maj:t inlämnade, anfördes såsom hufvudskäl för upprättandet af en dylik anstalt, att meteorologien på detta sätt lofvade att blifva af stor praktisk betydelse synnerligast för sjöfarten, därigenom att vetenskapsmannen sattes i stånd att på grund af med telegraf inkomna uppgifter om atmosfärens tillstånd på vidt skilda trakter draga slutsatser om annalkande stormar, för hvilka sjöfarande, som stode i begrepp att utlöpa ur hamn, kunde i tillräcklig tid blifva varnade. Nådig proposition i saken afläts till 1872 års Riksdag. Vid öfverläggningen därom i Andra kammaren anfördes bland annat af vetenskapsakademien dåvarande fysiker, professoren Edlund, att stormvarningarnas nytta i

utlandet redan blifvit af erfarenhet bevisad, och att, om också endast ett eller annat fartyg genom dessa varningar årligen räddades från undergång, så vore det begärda anslaget väl betaldt. Anslaget beviljades af Riksdagen och 1873 trädde meteorologiska centralanstalten i Stockholm i verksamhet, men under de sju första åren af dess verksamhet utsändes inga väderleksmeddelanden af något slag. Dessas utsändande började först 1880, men de omfattade då och under hela åttiotalet inga som helst stormvarningar. Först efter år 1895 gjord framställning af en del i sjöfarten och fisket intresserade korporationer och föreningar verkställdes en utredning, som resulterade i att utsikter till hård vind och storm kunde i anstaltens telegrafiska väderleksuppgifter meddelas. På framställningar 1901 af handels- och sjöfartskommittén, 1903 af Sveriges allmänna sjöfartsförening och 1904 af en nordisk fiskerikonferens i Marstrand erhöles omsider efter verkställda utredningar meteorologiska centralanstalten åläggande att utsända stormvarningar. Först 1905 kunde realiserandet af den anstaltens uppgift till sjöfartens och fiskerinäringens gagn, som varit vid beviljandet af anslaget till dess upprättande hufvudsakligen bestämmande, taga sin början. Stationerna voro till en början 27 längs västkusten från Strömstad till Skanör. Redan på följande år inkommo emellertid från sydkustens fiskare framställningar om upprättande af stationer i deras trakter, och antalet sådana hade nu ökats till 46, belägna mellan norska gränsen och Utlängan.

Hela rikets ostkust från Utlängan till Haparanda vore emellertid fortfarande i saknad af stormvarningsstationer. Den erfarenhet om deras gagn, som vunnits under den jämförelsevis korta tid de varit i verksamhet, vore dock sådan, att den obetingadt manade till stormvarningssystemets utveckling i största möjliga utsträckning. Hvad först beträffade tillförlitligheten af de från centralanstalten utsända stormvarningarna, så syntes den vara fullt tillfredsställande. Så hade t. ex. kontrollen för år 1908 lämnat ett resultat af 84,4 procent träffar mot 9,8 procent öfverflödiga varningar och endast 5,8 procent försummade sådana. Hvad beträffade de värden, som genom stormvarningarna räddats undan förstöring, så läte det sig gifvetvis icke göra att ens närmelsevis i siffror uppgifva desamma, men erfarenheten gafve redan vid handen, att kostnaderna för stormvarningsväsendet måste betraktas såsom en synnerligen billig försäkringspremie, och denna erfarenhet omfattade likväl icke den mindre sjöfarten och fisket, för hvilka stormvarningarna hade ännu större betydelse, beroende på den använda fartygsmaterielens mindre sjöduglighet och riskerna för dyrbara redskap.

Längs hela vår ostkust påginge en mycket liflig sjötrafik i södra delen af Östersjön så godt som året om och norr om Stockholm så stor del af året, som isförhållandena det medgafve. Utefter hela kusten bedrefves fiske i afsevärd utsträckning, och denna näring vore, i synnerhet för de nordligare provinserna, af stor betydelse. Inom dessa sistnämnda tillkomme därjämte en ansenlig, alljämt tillväxande trafik med bogserade pråmar och timmerflottar, för hvilken gifvetvis stormvarningssignalerna skulle få en särskildt stor betydelse. Öfvertygelsen om deras gagn vore hos alla intresserade redan stadgad, och önsknings uttalades allmänt, att äfven ostkusten måtte komma i åtnjutande af de fördelar, anordningarna visat sig i öfriga delar af landet medföra. Redan i den första

instruktion, som för närmare 40 år sedan för meteorologiska centralanstalten utfärdades, hette det, att synnerligast då anledning gäfves att antaga en storms annalkande, skulle anstalten låta det vara sig angeläget att skyndsamt bekantgöra detta förhållande. Äfven i nu gällande instruktion återfunnes denna bestämmelse. Det syntes sålunda icke böra anses vara för tidigt, att anstalten sattes i tillfälle att snarast möjligt fullt utföra en af de hufvuduppgifter, för hvilka den tillkommit.

Genom särskilda sakkunniga hade anstalter träffats om åstadkommande af en undersökning rörande behovet för ostkusten och om de lämpligaste platserna för stormvarningsstationer till gagn såväl för den större ångbåts- och segeltrafiken som äfven för pråm- och timmerflottningstrafiken, hvars resultat framginge af en förevarande skrift bifogad förteckning, hvarvid borde särskildt framhållas, att de föreslagna stationernas antal begränsats till det allra nödvändigaste, samt att vid undersökningen i fråga om fisklägenas behof icke funnits att disponera den särskilda sakkännedom, som syntes vara behöflig.

Med stöd af hvad sålunda anförts hafva bemälda föreningar i underdånighet anhållit, att Eders Kungl. Maj:t täcktes, så snart sig göra låte och helst till instundande riksdag, aflåta nådig proposition om beviljande af behöfligt anslag till meteorologiska centralanstalten för anordning på rikets ostkust från Utlängan och norrut af stormvarningsstationer i hufvudsaklig öfverensstämmelse med sagda förslagsförteckning.

Genom nådig remiss den 30 december 1910 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt landbruksstyrelsen att häröfver afgifva underdånigt utlåtande, och får till åtlydnad häraf styrelsen, med återställande af remissakten, i underdånighet anföra följande:

Genom nådigt bref den 24 mars 1905 förordnade Eders Kungl. Maj:t, att stormvarningar skulle genom landbruksstyrelsens försorg efter samråd med föreståndaren för meteorologiska centralanstalten offentliggöras å lämpliga platser vid rikets västra kust i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af undertecknad Trybom till chefen för jordbruksdepartementet framlagdt förslag, och uppdrog åt styrelsen att hafva öfverinseende öfver samtliga för dessa stormvarningar gjorda inrättningar samt föreskref tillika, att den närmare uppsikten öfver stormvarningsstationerna skulle utöfvas af de styrelsen underlydande fiskeritjänstemännen. I nämnda nådiga bref finnes angifvet, hurusom undertecknad Trybom i den här berörda skrifvelsen till chefen för jordbruksdepartementet hade anført, att ett af lotsstyrelsen föreslaget stormvarningssystem ovedersägligen skulle hafva kommit att lända fisket inom det område, förslaget afsåg, till stort gagn, men att, därest de stora kostnader, som förslagets utförande hade måst medföra, skulle ställt sig hindrande i vägen för planens förverkligande, stormvarningar särskildt för fisket syntes kunna anordnas på ett väsentligen enklare och billigare sätt.

Att västkusten valdes för de första stormvarningsstationerna hade sin grund däri, att fiskarena där i allmänhet bodde i större samhällen, till hvilka telefon eller telegraf funnes, att de ägde dyrbarare båtar och redskap, och att de bedrefve sitt fiske längre ut från land, äfven då det vore fråga om sådant fiske,

för hvilket stormvarningarna hade största nyttan, eller då fiskarena gingo ut till sjöss vid middagstid eller på eftermiddagen ena dagen för att återkomma nästa dags morgon eller förmiddag.

Att börja med, eller för år 1905, inrättades 28 stormvarningsstationer, hvaraf 8 försedda med signalmast. Den nordligaste af dessa stationer var Strömstad, den sydligaste Skanör. Sedermera har antalet ökats och stormvarningsområdet utsträckt, så att under innevarande år finnas 46 stationer, hvaraf 18 med signalmast, och 1, från hvilken endast kontrolltelegram insändas till meteorologiska centralanstalten, hvarjämte i två städer enligt gifvet tillstånd stormvarningstelegram anslås utan kostnad för staten. Den östligaste stationen är nu Utlängan i Blekinge län.

Då landtbruksstyrelsen ärligen till Eders Kungl. Maj:t inkommit med i näder anbefallda beräkningar å kostnaderna för anordnande af stormvarningar, har styrelsen ej blott medtagit de vanliga utgifterna för stormvarningsstationernas skötsel och underhåll, utan äfven föreslagit de nya stationer, som styrelsen ansett böra inrättas under det närmaste året. Till grund för dessa förslag hafva oftast legat framställningar från fiskeriintendenterna i västra och södra distrikten, och dessa framställningar hafva vanligen föranledts af önskemål, som framhållits för intendenterna vid deras inspektioner öfver stormvarningsstationerna och öfriga tjänsteresor utefter kusterna. Men äfven direkt till landtbruksstyrelsen hafva förslag till nya stormvarningsstationer inkommit. Såväl vid inrättande af de första stormvarningsstationerna som vid pröfning af förslag till nya stationer har såsom redan påpekats alltid hänsyn tagits till, huruvida den nödvändiga betingelsen af telefon- eller telegrafstations befintlighet på orten förefunnits. För att kunna hålla utgifterna för stormvarningsväsendet något så när inom de gränser, som från början afsetts, har landtbruksstyrelsen hitintills icke inför Eders Kungl. Maj:t föreslagit eller låtit inrätta någon stormvarningsstation å ställe, där ej telegraf- eller telefonstation redan funnits.

För innevarande år har landtbruksstyrelsen beräknat utgifterna för stormvarningsstationerna, däri inberäknade kostnaderna för kontrolltjänsten, till 5,900 kronor. Detta skulle i medeltal blifva omkring 128 kronor för en hvar af dessa 46 stationer. Emellertid ställa sig kostnaderna för stationer med eller utan signalmast väsentligen olika, för de förra utgå högre arfvoden och på dem komma högre underhållskostnader. För en med mast försedd station kan årskostnaden, då alla utgifter, äfven för kontrolltjänsten, fördelas på stationerna, beräknas till 150 å 200 kronor.

Skulle med ledning häraf en ungefärlig kostnadsberäkning uppgöras för de 28 stormvarningsstationer, hvilka nu föreslagits för Östersjökusten, så torde få antagas, att åtminstone de allra flesta af dessa borde förses med signalmast och att ej gärna mindre antal kontrollstationer än 10 komme att behöfvas för den mycket långsträckta Östersjökusten. Under antagande vidare, att — såsom sökande föreningarna synas förutsätta — samma enkla stormvarningssystem skulle lämpa sig för sjöfarten vid Östersjökusten som för fisket vid rikets västra och södra kuster, skulle de årliga kostnaderna för de 28 föreslagna stationerna med kontrolltelegram från 10 stationer antagligen komma att ställa sig mellan 4,000

kronor och 5,500 kronor, bland annat beroende på huruvida alla 28 stationerna eller blott ett flertal af dem skulle förses med signalmast. Masterna skulle sannolikt ställa sig betydligt billigare utefter ostkusten än vid västkusten. Någon beräkning öfver kostnader för den första uppsättningen af master och signaler jämte behöfliga förvaringsskjul för de senare vid ostkusten är landtbruksstyrelsen ej för närvarande i tillfälle att uppgöra. Emellertid torde med sannolikhet kunna antagas, att anläggningskostnaden för hvarje med signalmast försedd station, till hvilken telegraf- eller telefonledning finnes på förhand, icke skulle öfverstiga 300 kronor.

Den här ifrågavarande underdåniga framställningen går hufvudsakligast ut på, att stormvarningsstationer måtte anordnas till gagn för sjöfarten. Många af de föreslagna stationerna skulle dock också blifva till stor nytta för fisket. Hade förslaget särskildt afsett inrättande af stormvarningsstationer för denna näring, synas likväl några af de föreslagna stationerna hafva bort förläggas till andra platser, exempelvis i stället för Katthammarsvik på Gottland till Herrevik, och vissa af de föreslagna stationerna skulle blifva af ringare betydelse för fisket.

Då enligt förevarande framställning synes, att de nya stormvarningsstationerna skulle inrättas åtminstone i hufvudsak på samma sätt, som de till fiskets gagn anlagda, med mast försedda stationerna, skulle ofvan gjorda kostnadsberäkningar kunna tjäna till ledning i förevarande fall, hvarvid likväl förutsättes, att fiskeriintendenterna utan särskild kostnad för stormvarningsväsendet skulle utöfva tillsyn öfver stationerna samt ingifva rapporter och förslag till reparationer, förbättringar eller nyanläggningar.

Ehuru landtbruksstyrelsen icke har att, vid utöfvande af sin verksamhet, taga hänsyn till sjöfarten, så skulle inrättandet af stormvarningsstationer vid Östersjökusten äfven hafva så stor betydelse för fisket, att styrelsen finner, att fiskeriintendenterna borde kunna åläggas samma uppdrag beträffande dessa stationer som med hänsyn till stormvarningsstationerna vid väst- och sydkusten. Skulle till undvikande af alltför stora kostnader denna anordning anses lämpligen böra vidtagas, torde i sammanhang härmed ledningen af stormvarningsväsendet, äfven hvad angår Östersjön, böra utöfvas af landtbruksstyrelsen jämte meteorologiska centralanstalten på sätt hvad angår stormvarningsväsendet i öfrigt för närvarande äger rum.

I fiskets intresse hade landtbruksstyrelsen ämnat att, i den mån omständigheterna sådant påkallade, och i likhet med hvad förut beträffande västkusten och sydkusten ägt rum, vidtaga åtgärder för utsträckning af stormvarningssystemet äfven till Sveriges ostkust.

Skulle emellertid Eders Kungl. Maj:t ur synpunkten af intressen, som icke falla inom landtbruksstyrelsens uppgift att bevaka, finna erforderligt, att stormvarningssystemet i annan ordning, än den landtbruksstyrelsen tänkt sig, böra utvecklas, samt anse att, äfven under sådan förutsättning, stormvarningsväsendet skulle höra under landtbruksstyrelsens inseende — i hvilka frågor det torde tillhöra andra myndigheter att yttra sig, innan nådigt beslut i detta afseende fattas — får landtbruksstyrelsen i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes återförvisa ärendet till landtbruksstyrelsen för afgifvande af det

fullständiga förslag, som i sådant fall, och med hänsyn till innehållet af Eders Kungl. Maj:ts motsedda nådiga beslut i ämnet, må kunna påkallas.

Stockholm den 15 februari 1911.

Underdånigst

M. von Feilitzen.

Fredrik Egerström.

Filip Trybom.

Bestyrkes å tjänstens vägnar:

A. Lekander.

(*Från Lotsstyrelsen.*)

Till herr statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet.

Sedan Riksdagens Andra kammarens tillfälliga utskott nr 2 anhållit om yttrande från en del myndigheter öfver väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning af frågan om upprättande af stormvarningsstationer vid Sveriges ostkust, har Kungl. Maj:t, på sätt herr statsrådet genom skrifvelse den 17 innevarande februari meddelat, anbefallt, bland andra, kungl. lotsstyrelsen att inkomma med sålunda äskadt yttrande, och har kungl. styrelsen i anledning häraf äran anföra:

Då upprättande af stormvarningsstationer äfven på rikets ostkust otvifvelaktigt skulle medföra nytta för såväl den allmänna sjöfarten som för fiskerinäringens idkare, har kungl. lotsstyrelsen intet att däremot erinra.

Stormvarningstjänsten synes öfver hela riket böra stå under enhetlig ledning, och då nämnda tjänst, som hittills omfattat rikets väst- och sydkust, af allt att döma fungerat på ett fullt tillfredsställande sätt, anser kungl. lotsstyrelsen, att äfven stormvarningstjänsten på rikets ostkust bör stå under kungl. landtbruksstyrelsens öfverinseende.

Beträffande de i motionen omnämnda platserna för stormvarningsstationer å ostkusten synas dessa hufvudsakligen hafva valts med hänsyn till den allmänna sjöfartens intresse. Då emellertid särskildt i Norrland en stor trafik med bogserade prämar och timmerflottor äger rum, synes önskvärdt, att ytterligare ett par stationer tillkomma därstädes, nämligen vid Järnäs och Ulfö. Af dessa båda platser står dock endast Ulfö i förbindelse med rikstelefonnätet. Vid sistnämnda plats bedrifves dessutom ett ej ringa fiske.

Enär en rätt afsevärd trafik med hufvudsakligast mindre segelfartyg passerar farleden förbi Furusund och Söderarm, torde kunna ifrågasättas, om icke äfven en station borde förläggas till Furusund eller Söderarm, hvilka platser stå i förbindelse med rikstelefonnätet. Arkö, där lotsverket är abonnent å rikstelefon och Kråkelund, hvarest enskild abonnent lär finnas å rikstelefon, torde ur sjöfartssynpunkt likaledes vara lämpliga platser för stormvarningsstationer, och torde Härviks lotsplats, till hvilken plats telefonledning finnes, ur denna synpunkt vara lämpligare än Katthammarsvik. Härnö lotsuppassningsställe, där rikstelefon finnes, torde likaledes vara att föredraga framför den svårtillgängliga Härnö klubb. Lämpligaste platsen å ostkusten för dylika stationer, afsedda hufvudsakligast för fiskare, torde komma att upptagas i kungl. landtbruksstyrelsens yttrande.

Enligt hvad kungl. lotsstyrelsen inhämtat utsändas stormvarningar för närvarande endast en gång om dagen (före kl. 1 e. m.) med angifvande af vindens riktning och styrka och afse dessa varningar tiden från kl. 3 e. m. afsändningsdagen till kl. 10 f. m. nästa dag. Äfven om såsom förut nämnts platserna för stationerna å ostkusten synas hufvudsakligast hafva valts med hänsyn till allmänna sjöfartens intresse, torde åtminstone till en början och intill dess erfarenheten gifvit vid handen, att ändring är behöflig, varningarnas utsändande kunna med fästadt afseende å kostnaderna inskränkas till en gång om dagen. Skulle varningar utsändas äfven på kvällarne blefve gifvetvis arbetet på meteorologiska centralanstalten betydligt mera omfattande, portoafgifterna komme att ökas och nattsinalering erfordrades, allt bidragande till att kostnaderna säkerligen komme att i ej oväsentlig grad ökas.

Beträffande kostnadsfrågan i öfrigt anser sig kungl. styrelsen, då de nuvarande stormvarningsstationerna lära hafva upprättats endast å platser, där telefon- eller telegrafförbindelse förut funnits, böra upplysa, att af de i motionen omnämnda platserna följande platser, nämligen Luleå, Holmsund, Bremö, _regrund, Sandhamn, Landsort, Oxelösund, Visby, Kalmar och Bergkvara hafva telegraf- eller rikstelefonstation eller bådadera, att vid Seskarö finnes enskild rikstelefonabonnet, att vid Skagsudd finnes vid inre viken af Skagshamn telegram-expedition, att vid Arholma äfven finnes dylik station, att vid Bergudden, Härnö klubb, Agö och Häradsskär icke finnes telegraf- eller telefonförbindelse och att lotsverket är abonnet på rikstelefon vid följande af de ifrågasatta platserna, nämligen lotsplatsen å Bjuröklubb, Rönnskärs lotsuppassningsställe vid Lilljungfrun och Spårö fyrplats i närheten af Spårö båk, hvadan någon abonnemangsafgift för rikstelefonförbindelse till dessa platser icke torde böra ifrågakomma för stormvarningstjänsten. Telefonledning finnes dessutom till följande af de ifrågasatta platserna, nämligen Svartklubbens fyrplats, Ölands norra uddes fyrplats, Ölands södra uddes fyrplats och Kapelluddens fyrplats. Rörande kostnader för stationernas anläggande och underhåll torde desamma icke komma att ställa sig högre på ostkusten än på väst- och sydkusten. Skötseln af de stationer, som möjligen komma att förläggas till lots- eller fyrplatser, torde icke utan särskild ersättning kunna åläggas personalen vid lotsverket, utan bör öfverenskommelse om ersättning i hvarje särskildt fall träffas med vederbörande personal; dock synes kungl. lotsstyrelsens yttrande böra inhämtas, innan åtgärder för dylik stations anordnande vidtagas vid lots- eller fyrplats och öfverenskommelse träffas med personal tillhörande lotsverket om skötsel af dylik station.

Stockholm den 28 februari 1911.

Vilhelm Linder.

Axel Hillfors.

Andra kammaren har bifallit sitt utskotts hemställan på så sätt, att Andra kam-
kammaren beslutat, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta snarast möjligt utreda frågan om upp-
m_{arens beslut.}

rättandet af stormvarningsstationer vid Sveriges ostkust, till tjänst för sjöfartens och fiskerinäringens idkare, och till Riksdagen inkomma med de förslag, som af utredningen kunna betingas.

I fråga om motiveringen har Andra kammaren beslutat, att det sista stycket däraf eller det stycke, som börjar med orden »Utskottet, som» och slutar med orden »anförts, hemställa», skulle utbytas mot följande:

»Utskottet, som sålunda håller före, att det är ett statsintresse att i nu förevarande afseende komma ostkustens fiskare och sjöfolk till hjälp, vill dock med hänsyn till hvad lotsstyrelsen anfört i fråga om sådana föreslagna stormvarningsstationer, hvilka nu sakna såväl telegraf- som telefonförbindelser och där inrättandet af stormvarningsanordningar skulle föranleda anläggandet af kostbara telegraf- eller telefonledningar, uttala den uppfattningen, att vid inrättandet af stormvarningsstationer i främsta rummet sådana platser böra ifrågakomma, där oberoende af nu förevarande angelägenhet telefon- eller telegrafledningar finnas eller komma att anläggas.

Under uttalande häraf får utskottet hemställa» — —.

Ärendet har härefter öfverlämnats till Första kammaren, som hänvisat detsamma till förberedande behandling af sitt andra tillfälliga utskott.

*Första kam-
marens
utskotts ytt-
rande.*

Af landtbruksstyrelsens underdåniga skrifvelse framgår, att styrelsen i fiskets intresse ämnat att, i den mån omständigheterna sådant påkallade och i likhet med hvad förut beträffande västkusten och sydkusten ägt rum, vidtaga åtgärder för utsträckning af stormvarningssystemet äfven till Sveriges ostkust. Jämväl ur synpunkten af sjöfartens intresse torde upprättande af stormvarningssignaler vid Sveriges ostkust vara af stor vikt. Ehuru, på sätt af landtbruksstyrelsens skrifvelse framgår, denna fråga redan underställts Kungl. Maj:ts pröfning, får utskottet, som delar Andra kammarens utskotts åsikt, att frågan fortast möjligt bör få sin lösning, till befrämjande häraf hemställa,

att Första kammaren måtte biträda Andra kam-
marens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 17 maj 1911.

På utskottets vägnar:

H. BIÖRKLUND.